
ES 6 BP PROJEKTAS

**VAIRAVIMAS APSVAIGUS NUO ALKOHOLIO,
NARKOTINIŲ-PSICHOTROPINIŲ MEDŽIAGŲ IR
MEDIKAMENTŲ
(DRIVING UNDER THE INFLUENCE OF DRUGS, ALCOHOL
AND MEDICINES)**

TREN-05-FP6TR-S07.61320-518404-DRUID

www.tmi.lt

TMI www.tmi.lt

- Teismo medicinos institutą dalyvauti DRUID projekte pakvietė Vokietijos Miuncheno universiteto Teismo medicinos institutas.

Veiksniai, paskatinę ES 6 BP DRUID (Driving Under the Influence of Drugs, Alcohol and Medicines) projekto atsiradimą:

- Europos Sąjungos keliuose kasmet žūsta virš 40 000, patiria traumas 1,7 mln. žmonių.
- Nuostoliai sudaro 200 bilijonų eurų per metus.
- 20% eismo nelaimių įvyksta dėl vairuotojų, vartojančių narkotines – psichotropines medžiagas bei alkoholį, kaltės.
- Tikėtinas rezultatas: iki 2010 metų 50 procentų sumažinti eismo nelaimių skaičių
- žinių apie draudžiamų narkotinių – psichotropinių medžiagų bei vaistų vartojimo paplitimą ir riziką fragmentiškumas.
- skirtingos įstatyminės bazės bei prevencinės priemonės įvairiose ES šalyse.
- Lietuva pagal eismo nelaimes – viena pirmaujančių šalių Europoje.

Pagrindinis DRUID projekto tikslas

- narkotinių - psichotropinių medžiagų, alkoholio vartojimo paplitimo vairuotojų tarpe kontrolė bei grėsmių sukelti autoįvykius monitoringas ir prevencija bei eismo nelaimių sumažinimas 50 procentų.
- Projekto įgyvendinimo metu atliekami tyrimai priskiriami epidemiologinių tyrimų grupei. Jų rezultatai bus panaudojami įvertinant narkotinių - psichotropinių medžiagų, alkoholio įtaką avaringumui, su šių medžiagų vartojimu susijusią riziką įvairiose Europos šalyse.

-
- Projekto koordinatorius, Europos Komisiją domina padėtis naujose Europos Sąjungos šalyse-narėse.
  - Daugelyje projekte dalyvaujančių šalių tokio pobūdžio monitoringas atliekamas jau keletą metų.
  - Nyderlandų kolegų patirtimi įsitikinome dalyvaudami Tilburgo mieste organizuotame reide – vairuotojų patikroje, kurią stebėjo DRUID projekto partneriai iš daugelio užsienio šalių –seminaro dalyviai.

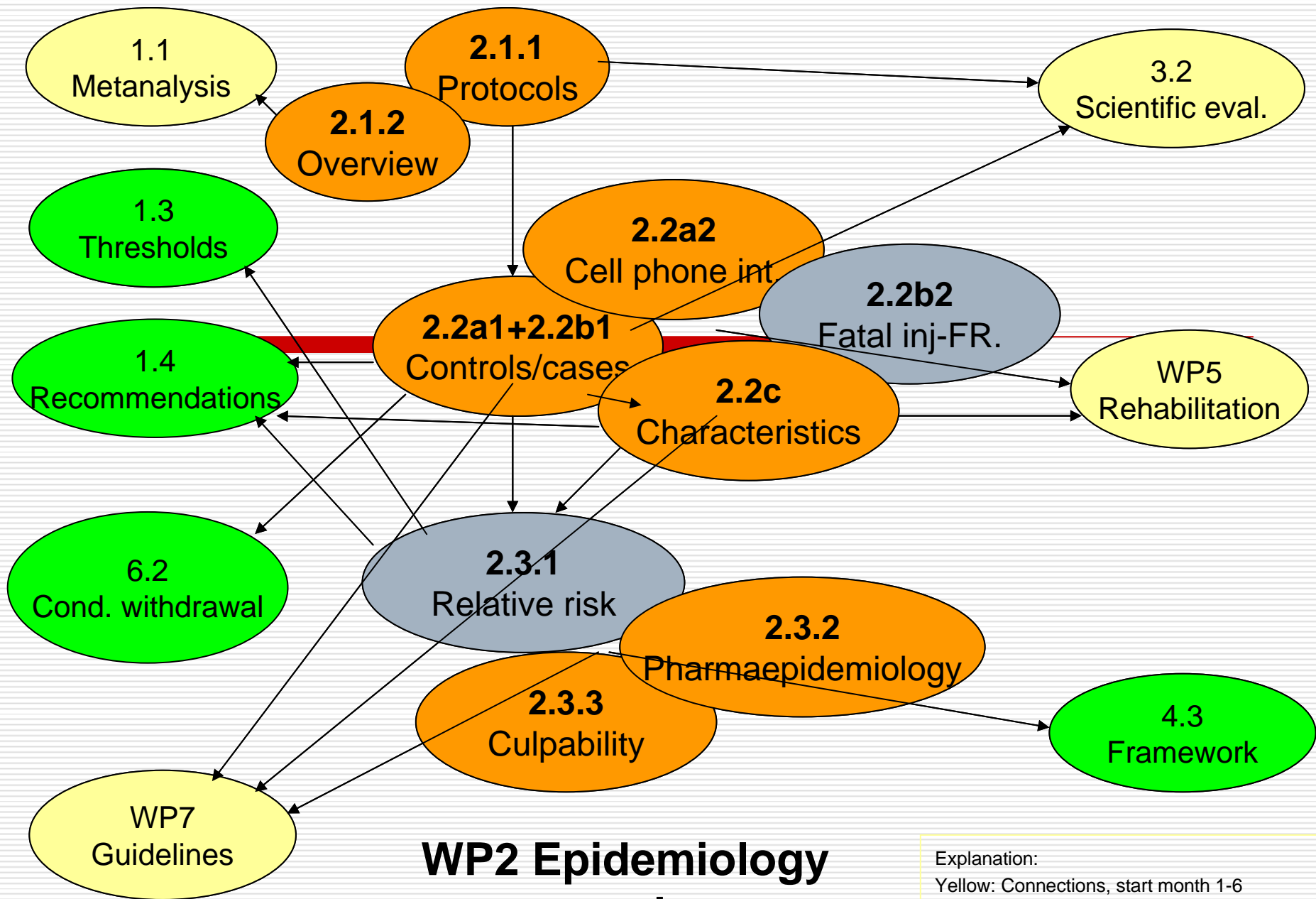

Teismo medicinos institutas dalyvauja DRUID projekto 2-ajame darbo pakete, kurį sudaro:

- vairuotojų patikra keliuose, pagrįsta atsitiktinės atrankos metodu,
- autoįvykiuose sužeistų, patekusių į ligonines,
- bei žuvusių vairuotojų **biologinių mėginių (kraujo) tyrimas** – narkotinių – psichotropinių medžiagų, alkoholio nustatymas.

**WP2 Epidemiology
and
connections to other tasks**

Explanation:

Yellow: Connections, start month 1-6

Light green: Connections, start after month 6

Orange: WP2 tasks, start month 1-6

Dark green: WP2 tasks, start after month 6

-
- Projekto įgyvendinimas pagrįstas:
    - anonimiškumo,
    - savanoriškumo,
    - duomenų konfidencialumo principais.

  - Raštiškas tyrime sutikusių dalyvauti vairuotojų sutikimas nereikalingas.

  - Tyrimo metu paimti mėginiai bus koduojami, suteikiant jiems atitinkamą kodavimo numerį.
  - Kiekvienu tyrimo atveju bus pildoma **atitinkama forma – klausimynas**, kuriame bus nurodomos bendro pobūdžio eismo atvejo detalės, anoniminio pobūdžio informacija apie tyrime savanoriškai dalyvaujančius vairuotojus, pavyzdžiui, vairuotojo amžius, lytis, vairavimo stažas,
  - Klausimynas parengtas pagal ES šalių – narių, turinčių patirtį tokio pobūdžio tyrimuose, pavyzdį.

-
- ❑ DRUID projekto darbe numatytų veiklų įgyvendinimui gauti LR Sveikatos apsaugos, Vidaus reikalų, Susisiekimo ministerijų, Narkotikų kontrolės departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Lietuvos teismo ekspertizės centro ir kitų žinybų pritarimai.
  - ❑ Prieš pradėdant projekto įgyvendinimą, planuojama jo viešinio kampanija visuomenės informavimo priemonių pagalba. Ši funkcija priskirta LR Susisiekimo ministerijos Saugaus eismo departamentui.
  - ❑ Ateityje, rengiant prevencinių veiksmų programą, planuojama valstybiniu mastu teikti siūlymą vykdyti nuolatinį vairuotojų monitoringą dėl narkotinių - psichotropinių medžiagų, alkoholio vartojimo.
  - ❑ Šio projekto įgyvendinimui Lietuvoje reikalingas Lietuvos Bioetikos komiteto pritarimas.

-
- **DRUID projekto dalyviai** - 37 institucijos iš 19 Europos valstybių.
  - Projektas vykdomas ir tyrimai atliekami pagal Europos Sąjungos Komisijos reglamentuotus reikalavimus ir metodologiją. (Working paper "Uniform design and protocols for carrying out case-control studies" (revision date: 29/06/2007) of the DRUID project).

Projekto nauda:

- Naujų tyrimo metodų įsisavinimas, standartizavimas ES lygiu.
- Pirminė prevencija.

Toksikologijos laboratorijos protokolas

Mėginio rūšis: Pilnas kraujas

Mėginio tūris :

1. gyvi asmenys - ne mažiau 6 ml

2. mirusieji - ne mažiau 20 ml

Biologiniai mėginiai TMI toksikologijos laboratorijoje gaunami iš:

5.1. Pakelės tyrimų - 1500 vnt.

5.2. Atvejų ligoninėse - 300 vnt. } per 2007-2010 m.

5.3. Autopsinių atvejų tyrimų - 300 vnt.

Mėginiai pristatomi koduoti/ markiruoti

Kiekvienas mėginys tiriamas, nustatant

13.1. Etilo alkoholi

13.2. Narkotines, psichotropines ir kt. medžiagas, nurodytas privalomų tirti medžiagų

sąraše (DRUID programa)

-
1. Alkoholis	16. Oksazepamas
2. Morfinas	17. Nordiazepamas
3. Amfetaminas	18. Zolpidemas
4. MDMA	19. MDEA
5. MDA	20. THC-COOH
6. Kokainas	21. Lorazepamas
7. THC	22. Flunitrazepamas
8. Diazepamas	23. Zopiklonas
9. Alprazolanas	24. Melperonas
10. Klonazepamas	25. Amitriptilinas
11. Benzoilekgoninas	26. Difenhidraminas
12. Kodeinas	27. Buprenorfinas
13. 6-acetilmorfinas	28. Tramadolis
14. Metamfetaminas	29. 7- amino-klonazepamas
15. Metadonas	30. 7- amino-flunitrazepamas

Mėginio tyrimas

Tyrimo tikslas	Mėginio kiekis	Tyrimo metodas
Etilo alkoholis	0,2 ml kraujo	GC/HS
Amfetaminai (amfetaminas, MDMA, MDA, metamfetaminas, MDEA)	1 ml kraujo	GC-MS
Opijatai, kokainas ir kt. (morfinas, kokainas, kodeinas, metadonas, 6MAM, benzoilekgoninas, zolpidemas, zopikonas, melperonas, amitriptilinas, difenhidraminas, buprenorfinas, tramadolis)	1 ml kraujo	GC-MS
Kanabinoidai (THC, THC-COOH)	1 ml kraujo	GC-MS
Benzodiazepinai (diazepamas, alprazolamas, klonazepamas, oksazepamas, nordiazepamas, lorazepamas, flunitrazepamas)	1 ml kraujo	HPLC arba/ir GC-MS

Į ligonines patekusių vairuotojų atvejų tyrimo protokolas

- santykinės rizikos laipsnio nustatymui pakelės ir į ligonines patekusių vairuotojų atvejų tyrimas vykdomas tose pačiose pasirinktose tyrimo teritorijose, t. y. Vilniaus, Kauno, Alytaus ir Panevėžio apskrityse.

Tyrimams pasirinktos šios ligoninės:

- **Vilniaus** Greitosios pagalbos universitetinė ligoninė
  - **Kauno** Raudonojo Kryžiaus ligoninė
  - **Panevėžio** apskrities ligoninė
  - **Alytaus** apskrities Stasio Kudirkos ligoninė
-
- Priėmimas į gydymo įstaigą dėl traumatologinių priežasčių
  - Laiko intervalas tarp vairuotojo priėmimo į gydymo įstaigą ir mėginio paėmimo – max iki 3 val.,
  - Sužeidimo sunkumo laipsnis
(MAIS- Maximum Abbreviated Injury Scale)

Informacijos apie autoįvykį surinkimas

- Informacijos apie autoįvykį surinkimas pagrįstas policijos ir tyrėjų bendradarbiavimu, bendrai aptarus šios veiklos principus ir organizavimą. Ypač svarbus patikimo duomenų surinkimo ir pacientų, įtrauktų į tyrimą, konfidencialumo užtikrinimas.

Duomenys apie autoįvykį:

- Autoįvykio data ir laikas
- Avarijos vieta
- Transporto priemonės rūšis
- Vienos transporto priemonės avarija – Taip/Ne
- Vairuotojo pažymėjimas – Turi/ Turi, bet šiuo metu sulaikytas/Neturi
- Sužalojimo stiprumas (MAIS)

Mėginių kodavimas/žymėjimas:

- Toks pats kodas rašomas ant mėgintuvėlio su kraujo mėginiu, informacijos apie pacientą ir autoįvykio duomenų formų.
- Mėginių kodavimas/žymėjimas:
- Nr..../L/apskritis (miestas):V (Vilnius), K (Kaunas), P (Panevėžys), A (Alytus)/data (diena, mėnuo metai). Pvz.: 1/L/V/03/05/2007

Autopsijų atvejų (autopsy cases) bei kaltumo (culpability) tyrimo protokolas

---

Tyrimo tikslas ir principai

DRUID projekto dalies „autopsijų atvejai“ (autopsy cases) bei kaltumo tyrimas (culpability study) tikslas

- nustatyti rizikas, susijusias su žuvusių vairuotojų, patekusių į avarijas dėl apsvaigimo nuo psichoaktyvių medžiagų.

DRUID projekte avarijose žuvusių vairuotojų, apsvaigusiu nuo psichoaktyvių medžiagų atvejų tyrimai bus atliekami 3 šalyse: Vokietijoje, Švedijoje ir Lietuvoje.

Siekiant gauti optimaliausius statistinius duomenis santykinės rizikos laipsnio nustatymui autopsijų atvejai, pakelės ir į ligonines patekusių vairuotojų atvejų tyrimas vykdomas tose pačiose pasirinktose tyrimo teritorijose, t. y. Vilniaus, Kauno, Alytaus ir Panevėžio apskrityse.

Tyrimams pasirinktos šie Teismo medicinos instituto padaliniai:

- Vilniaus** skyrius
- Kauno** skyrius
- Panevėžio** skyrius
- Alytaus** skyrius.

Pakelės tyrimų protokolas

- ❑ Pakelės tyrimo metu bus imamas kraujas:
- ❑ 6 ml kraujo į vienkartinius vakuuminius mėgintuvėlius su natrio fluoridu (konservantas) ir kalio oksalatu (antikoaguliantas).
- ❑ Transportuojama 4°C temperatūroje (neilgiau kaip 48 val laikotarpyje).
- ❑ Saugoma laboratorijoje -20°C temperatūroje
- ❑ **Mėginiai pristatomi koduoti**

Projekto Nr.TREN-05-FP6TR-S07.61320-518404DRUID
Driving under the Influence of Drugs, Alcohol and Medicines
TMI 37.

F-2. Pakelės tyrimo forma, atsisakiusio dalyvauti:

Identifikacinis numeris: (suteikiamas pildomai formai)	
Data : (metai, mėnuo, diena)	
Laikas: (8 laiko intervalai savaitėje)	
Lytis: mot., vyr.	
Amžius	
Transporto priemonės tipas	
Kelio tipas	
Atsisakymo dalyvauti tyrime priežastis	

Projekto Nr.TREN-05-FP6TR-S07.61320-518404DRUID
Driving under the Influence of Drugs, Alcohol and Medicines
TMI 37.

F-1. Pakelės tyrimo forma, sutikusio dalyvauti:

Identifikacinis numeris: (suteikiamas paimtam pavyzdžiui ir pildomai formai)	
Data : (metai, mėnuo, diena)	
Laikas (8 laiko intervalai savaitėje)	
Lytis: mot. , vyr.	
Amžius	
Transporto priemonės tipas	
Kelio tipas	
Klinikiniai požymiai	
Vartojimas psichoaktyvių medžiagų ir vartojimo laikas (asmens suteikta informacija)	

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISMO MEDICINOS INSTITUTAS**

Sutarties Nr. TREN-05-FP6TR-S07.61320-518404-DRUID

Informavimo forma

Mykolo Romerio universiteto Teismo medicinos institutas dalyvauja Europos Sąjungos 6 BP „DRUID“ (Vairavimas apsvaigus nuo alkoholio, narkotinių-psichotropinių medžiagų ir medikamentų) projekte, kurio tikslas - narkotinių - psichotropinių medžiagų, alkoholio vartojimo paplitimo vairuotojų tarpe kontrolė, grėsmių sukelti autoįvykius įvertinimas ir prevencija.

Teismo medicinos instituto Toksikologijos laboratorijoje bus atliekami atsitiktinės atrankos būdu pasirinktų transporto priemonių vairuotojų, sužeistų į ligonines patekusių bei žuvusiųjų vairuotojų kraujo tyrimai minėtoms medžiagoms nustatyti. Tyrimų rezultatai bus panaudojami įvertinant narkotinių – psichotropinių medžiagų, alkoholio įtaką avaringumui, su šių medžiagų vartojimu susijusią riziką įvairiose Europos šalyse.

Projekto įgyvendinimas pagrįstas **anonimiškumo, savanoriškumo, duomenų konfidencialumo principais**. Raštiškas tyrime sutikusių dalyvauti vairuotojų sutikimas nebūtinas. Visa informacija – anonimiška ir panaudojama išimtinai DRUID projekto tikslais. Tyrimo metu paimti mėginiai koduojami. Taip pat užpildomas klausimynas, kuriame nurodomos bendro pobūdžio eismo atvejo detalės, anoniminio pobūdžio informacija apie tyrime savanoriškai dalyvaujančius vairuotojus.

DRUID projekto dalyviai - **37** institucijos iš **19** Europos valstybių. Projektas vykdomas ir tyrimai atliekami pagal Europos Sąjungos Komisijos reglamentuotus reikalavimus ir metodologiją.

Kadangi pagal eismo nelaimių skaičių Lietuva – viena pirmaujančių šalių Europoje, išsamesnė informacija apie padėtį Lietuvos keliuose, alkoholio bei narkotinių-psichotropinių medžiagų vartojimą vairuotojų tarpe pagerins eismo įvykių kontrolę ir prevenciją.

Mes turime teisę žinoti ir jaustis saugūs kelyje!

Informacija pasiteiravimui:

Mykolo Romerio universiteto

Teismo medicinos institutas

S. Žukausko g. 12

LT-08234 Vilnius

Tel. 8 5 278 90 48, faksas: 8 5 278 90 47

el. paštas: rastine@tmi.lt

Pakelės tyrimų protokolas, 2007 m. rugsėjo 25 d. Nr.1.

	Savaitės dienos	Savaitgaliai	N
Dienos laikas	0.2	0.4	
Nakties laikas	0.8	1.6	
N			

Savaitės dienos ir savaitgaliai – dienos ir nakties laikas paskirstomas 8 laiko intervalais savaitėje palyginimui.

Savaitės dienos	Savaitgaliai
1.Pirmadienis – Penktadienis 04:00-10:00	5. Šeštadienis ir Sekmadienis 04:00-10:00
2.Pirmadienis – Penktadienis 10:00-16:00	6. Šeštadienis ir Sekmadienis 10:00-16:00
3.Pirmadienis – Ketvirtadienis 16:00-22:00	7. Penktadienis ir Sekmadienis 16:00-22:00
4.Pirmadienis – Ketvirtadienis 22:00-04:00	8. Penktadienis ir Sekmadienis 22:00-04:00

Informacija renkama pakelės tyrimų metu

Atsitiktinės atrankos metu, kad nustatyti aukštos rizikos grupes, kelius ir laiką, bus renkama sekanti informacija:

Identifikacinis numeris (suteikiamas paimtam pavyzdžiui ir pildomai formai)

Data (metai, mėn., diena)

Laikas (8 laiko intervalai savaitėje)

Lytis

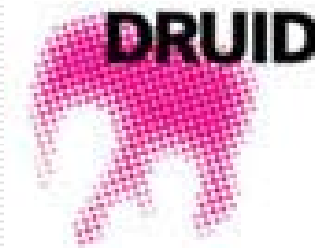
Amžius

Transporto priemonės tipas

Kelio tipas

Klinikiniai požymiai

Vartojimas psichoaktyvių medžiagų ir vartojimo laikas (asmens informacija)

Kraujo pavydžių rinkimas:

Pakelės tyrimo metu bus imamas kraujas:

6 ml kraujo į vienkartinius vakuuminius mėgintuvėlius su natrio fluoridu (konservantas) ir kalio oksalatu (antikoaguliantas).

Transportuojama 4°C temperatūroje (neilgiau kaip 48 val laikotarpyje).

Saugoma laboratorijoje -20°C temperatūroje

Mėginiai pristatomi koduoti/ markiruoti

Pakelės tyrimų mėginiai – Nr. / PT (pakelės tyrimas) / regionas – V (Vilnius), K(Kaunas), P (Panevėžys) arba A (Alytus) / data (diena, mėnuo, metai).

Mėginiai pristatomi kartu su palydimuoju dokumentu (lydraščiu, – patvirtinta bendra forma), pasirašytu asmens, atlikusiu tyrimą.

Pridedama:

1. F-1. Pakelės tyrimo forma, sutikusio dalyvauti
2. F-2. Pakelės tyrimo forma, atsisakiusio dalyvauti

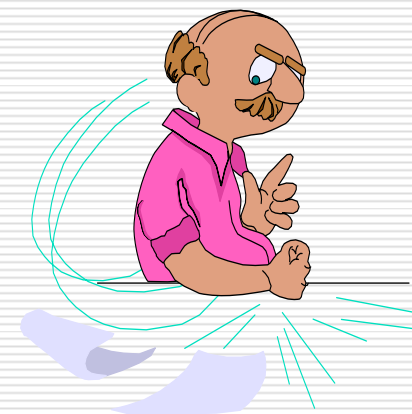
Tiriamųjų skaičius:

- Preliminarus - 2100

Projekto laikotarpis:

- Pradžia (metai, mėnuo): 2007 m. gruodis
- Pabaiga (metai, mėnuo): 2010 m. rugsėjis

Mes turime teisę žinoti ir jaustis saugūs kelyje!

